
HEALTH – RESORT TREATMENT BY PATIENTS WITH BRONCHITIS CHRONICA

Rumyana Bahchevandzhieva

SW University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad, Bulgaria, r_bach@abv.bg

Abstract: Health-resort treatment takes important place in the complex treatment of the chronic bronchitis. His implement in the beginning stages of the illness can improve this serious disease, reaching the most active part of the population. The health-resort treatment must be carry out in the period of remission of the disease.

The balneological health-resort treatment is recommend to be complex, to include inhalation with suitable mineral waters and climate procedures and must be implemented in special rehabilitation hospitals. Suitable balneological resorts with specialized rehabilitation hospitals for patients with bronchitis chronica are Sandanski, Momin prohod, Velingrad. The balneological treatment are carry out like inhalation therapy with salt-, radon-, sulphath- and iodine-bromine waters.

The pharmaceutical industry have many achievements, but klimatherapy takes place more often to replace the medical synthetic medicaments.

Mountain treatment is recommend by bronchitis chronica patients with light and middle level of disease and in period of remission. Priority is given to the middle hight mountain therapy / in summer and in winter /, the Bulgarian climate south – region around Melnik and Sandanski and sea side-/ in summer / health-resort treatment. The middle hight mountain climate therapy, as the sea side health-resort must be dosed and complex. Complementing are ultraviolet radiation therapy in doses suberitema, difference forms of airtherapy – daily, night sleep by wide open widows, on open air, air bath with duration 2-3 hours a day and moving activity / breathing gymnastic, walking, different sports games and physiotherapy, if needed./. Better medical – social results are observed by repetition of the health-resort treatment.

A number of practical questions are discussed, refered to a health-resort treatment. The paper should be on particular interest to the doctors at healts resorts, as well as to any specialists, whose activities are related to a klimatherapy.

Keywords: health-resort treatment, balneotherapy, mountain and sea side health-resort treatment, patients with chronic bronchitis

КУРОРТНО ЛЕЧЕНИЕ НА БОЛНИ С ХРОНИЧЕН БРОНХИТ**Румяна Бахчеванджиева**

ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград, България, r_bach@abv.bg

Резюме: Курортолечението заема важно място в комплексното лечение на хроничния бронхит. Неговото приложение в ранните стадии на заболяването може чрез благоприятна промяна в местните и общи защитни механизми да доведе до пълен или значителен прелом в хода на това тежко заболяване, засягащо най-трудоспособната част от населението. Курортното лечение трябва да се провежда в период на ремисия на заболяването.

Балнеологичното курортно лечение трябва да бъде комплексно, да включва инхалации с подходящи минерални води и климатични процедури и да се провежда в специализирани рехабилитационни болници за лечение на болни с хроничен бронхит – например в Сандански, Велинград, Момин проход. Препоръчва се среднопланинското / през лятото и зимата / и морското климатолечение / през лятото/. Климатолечението трябва да бъде дозирано и комплексно. Среднопланинското и морското климатолечение се прилагат все повече у нас въпреки огромния подем на фармацевтичната индустрия и често са предпочитани лечебни методи при болните с хроничен бронхит с лека и средна тежест на заболяването и във фазите на ремисия. Прилагат се суберитемни ултравиолетови облъчвания, различни форми на аеротерапия – дневен, ношен сън в стая при широко отворени прозорци, на тераси, въздушни бани с продължителност 2 – 3 часа дневно и кинезитерапия / дихателна гимнастика, теренно ходене, различни спортни игри /. При необходимост в лечебния процес се включват и преформирани физикални фактори. По-добра медико-социална ефективност се получава при повтаряне на курортолечението. Разглеждат се въпроси относно развитието в перспектива на среднопланинското и морското климатолечение както и на балнеолечението в България при болните с хроничен бронхит. Статията представлява интерес за лекари от практиката, както и за специалисти в курортното дело.

Ключови думи: курортно лечение, балнеолечение, среднопланинско и морско климатолечение, болни с хроничен бронхит.

Нарастващата заболеваемост и инвалидизация на болните с хроничен бронхит през последните години обуславят многобройните проучвания на този проблем в лечебно-профилактичен план. Те са насочени за ограничаване на патологичния процес и забавяне или избягване на сериозните усложнения на това прогресиращо и социално значимо заболяване. В комплексното лечение на хроничния бронхит важно място заема курортолечението с естествени и преформирани физикални фактори. Неговото приложение в ранните стадии на заболяването може чрез благоприятна промяна в местните и общи защитни механизми да доведе до пълен или значителен прелом в хода на това тежко заболяване, засягащо най- трудоспособната част от населението.

Профилактиката на хроничния бронхит, включително и курортолечението, се свежда до повишаване резистентността на организма, нормализиране на имуногенезата / отстраняване дефицита на IgA /, предотвратяване инфекциите на горните дихателни пътища, борба срещу атмосферните замърсявания и професионалните вредности, компенсаторно укрепване функционалното състояние на белия дроб и др. Най-често курортното лечение се провежда успоредно с химиотерапевтичната профилактика, ваксинолечението, общите суберитемни ултравиолетови облъчвания, лекарствените аерозоли и електроаерозолните инхалации с бронхоспазмолитични и секретолитични средства, дихателната кинезитерапия и др.

Хронично прогресиращият ход на заболяването изисква успоредно с медикаментозната терапия и отстраняване на предразполагащите фактори на околната среда както и системно курортно лечение за намаляване на възпалителния процес, на експекторацията, на бронхиалната обструкция и подобряване трофиката на лигавицата. Курортното лечение трябва да се провежда в период на ремисия на заболяването. То води до нормализиране реактивността на организма, оказва изразен противовъзпалителен и хипосенсибилизиращ ефект.

Балнеологичното курортно лечение се препоръчва да бъде комплексно, проведено в специализирани рехабилитационни болници и да цели овладяване както на възпалителната, така и на алергичната компонента. Противопоказани са болни с усложнени клинични форми / гноен, деформиращ бронхит /. Показани са преди всичко болните с ранни стадии на заболяването с оглед получаване на саногенен ефект, а не само ремисия. Подходящи минерални води, които може да се прилагат чрез инхалации, гаргари, пиене на вода и бани са: 1/ сулфидните води – имат антикатарално, антибактериално, експекториращо и антиспастично действие: 2/ алкалните води – разводняват и увеличават секрецията и подпомагат експекторацията: 3/ калциевите води притежават антикатарално и обезводняващо действие: 4/ солените води – увеличават секрецията и подпомагат експекторацията: 5/ радоновите води – имат хипосенсибилизиращо действие.

При влажните катарии се назначават инхалации с калциеви води, а при сухите – със солени води. Пиенето на водата е 2 пъти дневно сутрин и след обед на празен стомах – за общо пренастройващо действие.

През летните месеци балнеолечението се комбинира с климатични процедури – аерация и слънчево-въздушни бани. През хладните месеци се използват преформирани физикални фактори. Специализирани болните за неспецифични белодробни заболявания има в балнеологичните курорти Сандански, Момин проход, Велинград.

Климатолечението има важно профилактично и лечебно значение за болните с хроничен бронхит. То създава условия за разтоварване на увредената дихателна система от вредните въздействия на околната среда и възстановяване на нейната нормална реактивност и функционална годност. Оказва както непосредствено въздействие върху възпалителния процес, така и общо върху организма, повишавайки защитните му сили.

Най-благоприятни за курортно климатично лечение на хроничния бронхит са Черноморското ни крайбрежие пред удължения летен сезон и средно високата планина от 1200 до 2000 м надморска височина през летния и зимния сезони.

За климатолечение са подходящи болните с хроничен бронхит във фаза на ремисия. Болните с побилна експекторация и липса на белодробно-сърдечна недостатъчност се изпращат на планински курорти. При наличие на оскъдна експекторация най-подходящо е морското климатолечение през топлото полугодие. **На морето** през месеците от май до октомври включително особено благоприятно е бризовото време с комфортни / приятно топло / и подкомфортни / леко хладно / термометеорологични условия. Много благоприятни фактори са чистотата на въздуха, повишеното съдържание на соли / натриев хлорид, йод, флуор / и възможностите за слънчево-въздушни процедури и физическа активност на открито.

Топлообменът на дихателните пътища улеснява експекторацията. След адаптация от 3 до 5 дни в условията на климатичен курорт при болните с хроничен бронхит могат да се прилагат разнообразни форми на аеротерапия – дневен, нощен, сън в стая при широко отворени прозорци, на тераси и въздушни бани с продължителност 2 – 3 часа дневно. Поради опасност от охлаждане и влошаване състоянието на болните първите експозиции се провеждат в зона надкомфорт / топло / и комфорт . При добра поносимост и данни за закаляване след 7 – 10 дни може да се премине към подкомфортни експозиции. Последните имат по-добър закаляващ ефект и подобряват вентилаторната функция на белите дробове. В слънчеви дни се прилагат слънчеви бани с продължителност 1 – 2 часа дневно. Необходимо е да се избегне появата на еритемна реакция. За 20 дневен курс климатолечение се назначават обикновено 12 - 15 слънчево-въздушни процедури. Морски къпаня могат да се провеждат при температура на морската вода над 20° С.

На средно високата планина - 1200 - 2000 м надморска височина липсват индустриални замърсявания, налице е повишена отрицателна аероийонизация, има повече слънчеви дни и повишен интензитет на ултравиолетовата радиация. Преобладават много благоприятни термометеорологични условия за провеждане на слънчево-въздушни процедури и физически обременявания. Въздухът е с най-малко съдържание на алергени. Установено е, че прахладните термометеорологични условия подобряват вентилаторната функция на белите дробове при болните с хроничен бронхит. При слънчево-въздушни процедури, проведени в подкомфортни термометеорологични условия, се увеличава кислородната консумация. Естественят климатичен фон на средно високата планина, провежданите слънчево-въздушни процедури и физически обременявания представляват естествена кислородотерапия за болните с хроничен бронхит.

В условията на на балнеологичен и климатичен курорт / морски или планински / кинезитерапията под формата на утринна хигиенна гимнастика, теренното ходене и дихателната гимнастика намират широко приложение. Препоръчва се по-пълно и продължително издишване при относително кратко вдишване. Дихателната кинезитерапия води до превъзможване на психическата депресия, деблокиране на диафрагмата, приучване в разделно абдоминално-диафрагмално и гръдно дишане, обучение в управляване на кашлицата и експекторацията, засилване на коремната мускулатура и др.

По-добри резултати се получават при началните форми на заболяването, което налага своевременно изпращане на болните за климатолечение. През студените и хладни месеци болните с обструктивна и астматична клинична форма реагират метеороотропно. Тези клинични форми на заболяването са подходящи за балнео- и климатолечение през летните месеци.

През хладните месеци курортното лечение трябва да бъде по-комплексно с включване на ултравиолетови суберитемни облъчвания, ултразвук на сегментарно-рефлекторни зони, ултрависокочестотни токове, дециметрови, сантиметрови вълни, нискочестотно магнитно поле на гръдния кош, лазертерапия, рефлексотерапия , дихателна гимнастика, лечебен масаж /сегментарен, дренажен и др. / инхалационно лечение с бронхоспазмолитични и секретолитични средства и др.

Болните с по-леки форми на бронхита и добро общо състояние могат да се лекуват в спа, балнео- и климатични заведения в подходящи курорти. За по-тежките форми на бронхита, лечението в специализирани рехабилитационни болници е задължително

Продължителността на курортолечението е около 20 дни. Колкото то е по-продължително, толкова резултатите са по-добри. Установено е, че по-добра медико-социална ефективност се получава при повтаряне на курортолечението.

БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] Балабанова, А. и кол. Често срещани неспецифични белодробни заболявания – техните сходства и характерни признаци.- част 1. С., Комливес, 2004
- [2] Бахчеванджиева, Р. Промени на белодробната функция и хуморалноклетъчната реактивност при болни с хроничен бронхит след климатично и аерозолово лечение, Докт. Дис., 1982.
- [3] Добрев, П. Актуални проблеми при възпалителните заболявания на белите дробове.-С., Мед. и физк.,2006.
- [4] Ръководство по пневмология и фтизиатрия - под ред. Зл. Янкова, ЦМБ, МУ – С., 2016.
- [5] Стаматов, Ст. И Л. Цветкова. Курортно лечение на хронични бронхити.- В: Клинична курортология , С. Мед. и физк., 136 – 139,1990.
- [6] Karagiannidis, C. et all. High-Altitude Climate Therapy Reduces Local Airway Inflammation and Modulates Lymphocyte Activation.- Scandinavian Journal of Immunology, 2006, 63, 304-310.